

ÎNCEPUTUL CĂLĂTORIEI

Cu foarte mult timp în urmă, un grup de antropoide din Africa a început să petreacă mai mult timp pe sol decât în copaci, umblând pe două picioare, cu spatele drept. Cu vreo două milioane și jumătate de ani în urmă, din astfel de antropoide au evoluat primii oameni, care aveau un creier mai mare și care, totodată, își făceau unelte de piatră.

Acestor primi oameni le-a mers bine, supraviețuind și prosperând, dând naștere unor specii diferite de-a lungul timpului. În cele din urmă, una dintre ramurile acestui stufos arbore genealogic a ajuns la propria noastră specie, *Homo sapiens*.

De-a lungul unei imense perioade de timp, celelalte specii din genul *Homo* – sau om – au dispărut, iar azi noi am rămas singurii supraviețuitori din acest uimitor grup de antropoide bipede.

Homo habilis a fost una dintre primele specii umane.

Primii oameni moderni au trăit în Africa de-a lungul a mii de ani; apoi, unii dintre ei și-au început călătoria în afara continentului. Încetul cu încetul, de-a lungul generațiilor, omul modern s-a răspândit pe Glob, în Asia, Australia, Europa și, în cele din urmă, în cele două Americi.

Omul modern se
numește
Homo sapiens.

Chiar dacă toată această istorie a avut loc cu așa de mult timp în urmă, noi o putem reconstitui folosindu-ne de indicii: oase fosilizate, unelte de piatră și probe de ADN. Putem înțelege cum arătau strămoșii noștri, cum își procurau hrana și cum reușeau să supraviețuiască. Ne putem imagina cum arăta viața lor. Putem aduce la lumină originile africane ale speciei noastre și reface itinerarul străvechilor migrații prin care oamenii s-au răspândit în jurul lumii.

Iată povestea incredibilei călătorii a omului.

ÎN ZORII OMENIRII

Suntem cu un milion și jumătate de ani în urmă, pe o câmpie din Africa. E miezul zilei. Soarele e pârjolitor și în căldura arzătoare a amiezii foarte puține animale se arată. O familie de lei își face siesta la umbră. Totuși, cu toată arșița, câțiva oameni aleargă prin savană. Au văzut undeva, departe, vulturi dând rotocoale în aer și știu ce înseamnă asta. Oamenii zoresc către leșul unui animal proaspăt ucis pentru a lua o parte din carnea lui.

Printre vânători se află băiatul Nariokotome. N-are mai mult de opt ani, însă oamenii din specia lui cresc mai iute decât noi, așa că el e la fel de voinic ca un băiat de cincisprezece ani din zilele noastre.

Băiatul și tovarășii lui aparțin uneia dintre primele specii umane, *Homo erectus*. În unele privințe, ei ne seamănă. Au picioare lungi, mușchi puternici și tendoane viguroase, fiind buni alergători pe distanțe mari. Oamenii aceștia au creierul mai mic decât noi, dar grupurile lor prosperă. E posibil ca unele să folosească focul ca să-și prepare mâncarea. Alții ca ei s-au răspândit deja din Africa în Europa și Asia de Est.

Urcăm degrabă pe firul timpului până acum o jumătate de milion de ani și iată că unii dintre oamenii de demult din Africa s-au schimbat, având acum o înfățișare și un comportament mai apropiate de ale noastre.

STRĂMOȘII AFRICANI

De-a lungul timpului, oamenii au tot evoluat. Creierul lor a devenit tot mai mare, iar chipul li s-a schimbat și el. Cu 300 000 de ani în urmă existau deja oameni precum cei de azi – *Homo sapiens* –, asemenea mie sau ție. Aceștia trăiesc tot aici, pe continentul african.

Străbăteam timpul până acum 160 000 de ani pentru a întâlni un grup de oameni moderni, ce trăiesc pe coasta Africii de Sud. Acești vânători-culegători sunt ocupați cu adunarea scoicilor de pe plajă și din ochiurile de apă formate între stânci. Trăiesc pe plajă de-a lungul întregului an, se adăpostesc în peșterile de aici și străbat zilnic câțiva kilometri în expedițiile lor de vânătoare și de procurare a altor feluri de hrană. Nu-i treabă tocmai ușoară, dar locul e îmbelșugat. Culeg scoici, dar vânează și animale, precum antilope de talie mică, șobolani-cârțiță și țestoase de uscat, și sapă după rădăcinile hrănitoare ale unor plante.

În această epocă, clima se tot schimbă – există perioade îndelungate uscate și reci și altele, mai scurte, mai călduroase și mai ploioase. În perioadele mai ploioase, ținuturile înverzesc, devin chiar luxuriante, iar oamenii se pot răspândi în aceste zone rodnice.

Acești vânători-culegători folosesc pietre găsite pe plajă pentru a-și confecționa unelte, ciobindu-le și obținând astfel fragmente tăioase pe care le folosesc drept cuțite. De asemenea, adună bolovani roșii pe care îi pisează ca să producă un pigment, denumit ocru, pe care îl folosesc probabil pentru a-și vopsi trupurile sau pereții peșterilor.

Modelul cu romburi de pe o bucată de ocru găsită într-o peșteră din Africa de Sud ne arată că primii oameni moderni aveau îndeletniciri artistice.

Cu vreo 120 000 de ani în urmă, câțiva dintre acești inventivi oameni moderni se aventurează spre nord, ajungând până în Asia de Vest. Ei confecționează șiraguri de cochilii și se numără printre primii oameni care își îngroapă morții. Credeau, probabil, într-un soi de viață de apoi.